

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ

**у контексті державної
програми розвитку фізичної культури в Україні:
досвід, проблеми, перспективи**

Присвячується 10-річчю факультету фізичного виховання і спорту

Житомир, 2014

Грибан Г. П.

Методична система фізичного виховання
як засіб формування фізкультурно-оздоровчих
компетентностей у студентів 104

Каплінський В. В., Асаулюк І. О.

Складові педагогічного авторитету вчителя фізичної культури 108

Козіброда Л. В., Гуртова Т. В., Безгребельна О. П., Козак І. Г.

Світоглядні орієнтації здорового способу життя
у фізкультурно-оздоровчій освіті студентської молоді 110

Корягін В. М., Блавт О. З.

Основи модифікацій у системі тестового контролю
у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп 113

Костюк Ю. С., Погребенник Л. І.

Особливості організації навчально-виховного процесу
з фізичного виховання в сільських малокомплектних школах 115

Котова О. В.

Теоретико-методологічні засади та проблеми
підготовки майбутніх учителів фізичного виховання 118

Красуля М. А.

Современные требования к преподаванию
физического воспитания в ВУЗе 120

Кузнєцова О. Т.

Впровадження інноваційних технологій в навчальний
процес фізичного вдосконалення студентів
спеціальних медичних груп 124

Кузьминчук А. П.

Спеціальна фізична підготовка баскетболістів
вищого навчального закладу 127

Леонов Я. В., Путятіна Г. М.

Інноваційний підхід до підвищення кваліфікації
фахівців не олімпійського спорту 129

Мельничук Д. Р., Ляшко Ю. С.

Оцінка координаційних здібностей
у дітей середнього шкільного віку 132

Мулик К. В.

Спортивно-оздоровчий туризм, як засіб фізичного
виховання у дошкільних навчальних закладах 134

Мягченко О. С.

Гирьовий спорт у фізичному вихованні та професійній
підготовці студентів педагогічних університетів 137

Петров Д. О.

Науково-методичні рекомендації фізичного виховання
дітей дошкільного віку та учнів молодшої школи 140

Римик Р. В., Маланюк Л. Б., Партан Р. М.

Характеристика стану здоров'я школярів,
які виявили бажання займатися спортом 145

Романчук С. В., Людовик Т. В.

Професійно-прикладна фізична підготовка студентів ВНЗ
технічного профілю як соціально-економічна проблема 147

ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ВНЗ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА

Романчук С. В.¹, Людовик Т. В.²

¹*Академія сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного*

²*Національний університет «Львівська політехніка»*

Постановка проблеми. Сучасне навчання у ВНЗ пов'язане з постійно зростаючою напруженістю та інтенсивністю навчальної праці студентів, що зумовлює досить високі вимоги до стану їхнього здоров'я, розумової та фізичної працездатності. Високий рівень сучасної техніки й технологій, постійне підвищення інтенсивності технічної діяльності потребує відповідної фізичної підготовленості майбутніх фахових спеціалістів для успішного виконання своїх професійних обов'язків [5]. Проте, на сьогодні більше 50 % випускників вищих освітніх установ фізично неспроможні якісно працювати на виробництві [4], внаслідок низького рівня соматичного здоров'я. Ефективне функціонування суспільства забезпечується наявністю високоякісно підготовлених фахівців, які окрім володіння професією, повинні вміти керувати станом свого здоров'я [1]. Саме тому, все більше актуалізується питання ефективності системи професійної підготовленості студентської молоді.

Серед розмаїття засобів забезпечення ефективної професійної підготовленості студентської молоді визначне місце займає курс фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати аналізу науково-методичної літератури, вивчення поточного стану і перспектив застосування засобів фізичної культури в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки (далі ППФП) показують, що обґрунтовуються різні підходи до побудови та вдосконалення навчального процесу з фізичного виховання – його ідеологічної складової, організації, планування, розподілу навчального матеріалу і часу на освоєння його розділів, використанню різних варіантів змісту навчальних занять [1-5]. Водночас, аналіз стану питань щодо особливостей фізичного виховання студентів ВНЗ технічного профілю за даними фахової літератури показали, що ці питання на сьогодні розроблені недостатньо. Значущість досліджень у визначеному напрямку зумовлена необхідністю якісної оптимізації занять фізичним вихованням в умовах обмеженого часу курсу ВНЗ для забезпечення професійної готовності майбутніх спеціалістів технічного профілю в умовах постійної інтенсифікації виробництва.

Мета роботи – здійснити теоретико-методичний аналіз сучасного стану системи ППФП студентів ВНЗ технічного профілю.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, порівняння та зіставлення.

Результати досліджень та їх обговорення. З огляду на необхідність якісної й оперативної підготовки випускників ВНЗ до успішної подальшої трудової діяльності питання ППФП студентів вишів є надзвичайно значущими. У період становлення суспільства в Україні вони пов'язані, насамперед, з обґрунтуванням доцільності, статусу і пошуком оптимальної моделі цього процесу.

Узагальнення думок авторитарних науковців свідчить, що опосередкованим результатом і наслідком цілеспрямованого використання ППФП студентів є збереження здоров'я, підтримка професійної працездатності, якості та надійності праці при оптимальному функціонуванні систем організму [1-5]. Важливість ППФП студентів технічного ВНЗ обумовлюється місцем та роллю технічних професій у народному господарстві, високими темпами розвитку галузі, великою часткою особистого чинника в забезпеченні ефективності виробництва і підвищення продуктивності праці, а також високими вимогами до фізичної, психічної підготовленості та забезпечення високого рівня здоров'я. Як наслідок, фізичне виховання студентів у технічному вищому навчальному закладі має свої специфічні особливості: конкретна спрямованість його як дисципліни навчального плану визначається не лише загальними соціальними задачами, але й вимогами, що визначені спеціальністю до якої готують студента. Внаслідок цього воно повинно здійснюватись з урахуванням умов та характеру їх майбутньої професійної діяльності: використовувати засоби фізичного виховання для формування у студентів професійно необхідних фізичних якостей,

навичок, знань, а також для підвищення стійкості організму до впливу зовнішнього середовища [2, 3].

При виборі засобів фізичного виховання, нормування навчального навантаження в ППФП рекомендовано звертати увагу на необхідність одночасного досягнення оздоровчих, розвиваючих і освітніх ефектів, у зв'язку з чим обґрунтовуються комплексні робочі навчальні програми, де представлені базові та варіативні види фізичної активності, встановлюється їх раціональне співвідношення в річному циклі навчальної діяльності [1, 4, 5]. В загальному вигляді, в якості різновиду фізичного виховання ППФП студентів ВНЗ технічного профілю являє собою педагогічно спрямований процес забезпечення спеціалізованої фізичної підготовленості до обраної професійної діяльності [3]. При цьому фахівці галузі наголошують [1-5], що при правильному співвідношенні використовуваних засобів з урахуванням здібностей й можливостей студентів, можливе досягнення більш високого рівня їхньої фізичної підготовленості. Нервово-емоційна і розумова напруженість навчальної діяльності, неправильний режим і порушення здорового способу життя, нераціональність харчування, що супроводжуються низьким рівнем рухового режиму студентів – всі перелічені чинники негативно відображаються на стані їхнього здоров'я. ППФП. У цьому контексті є одним з безпосередніх чинників покращання професійної підготовки кадрів на основі забезпечення підвищення надійності функціонування фізіологічних функцій організму.

Обґрунтуванню організаційно-методичної ППФП присвячено роботи ряду авторів [1-5]. Вони єдині у думці, що для досягнення результативності, в умовах обмеженої кількості програмних годин курсу фізичного виховання ВНЗ, застосування найефективніших засобів роботи зі студентами залишається єдиною можливістю досягнути позитивної динаміки їхнього психофізичного стану з метою реалізації професійно-прикладного напрямку у курсових заняттях.

Ґрунтовний теоретичний аналіз результатів цілого ряду досліджень [1-5], показав, що одним з важливих напрямків у реалізації означеного є впровадження комплексного підходу у процес ППФП. На думку ряду фахівців це можна реалізувати за рахунок модернізації системи фізичного виховання у ВНЗ шляхом пріоритетного використання індивідуалізації та диференціації навчання, вибору видів фізичної активності, відповідних соціально-психологічному і морфофункціональному статусу студентів, стилю та способу їх життя.

Однак, незважаючи на певну розробленість сучасних підходів до організації ППФП студентів технічного ВНЗ, обширний обсяг наукової та методичної інформації щодо оптимізації результатів навчальної діяльності, на практиці не спостерігається дійових ефектів від їх впровадження. Зазначена обставина найчастіше пояснюється розбіжністю мотиваційно-ціннісних орієнтацій студентів з реальним змістом ППФП, спрямованістю останнього на рішення утилітарних завдань з виконання нормативних вимог навчальної програми, відсутністю умов для свободи вибору пріоритетного виду фізичної активності. При цьому існує проблема відсутності мотивації і розуміння цінностей фізичної культури як важливого ресурсу збереження здоров'я, що призводить до зниження працездатності в процесі подальшої виробничої діяльності. Серед недоліків відзначається також слабе наукове обґрунтування технологічного підходу у процесі ППФП, що забезпечує досягнення різнобічного фізичного розвитку [1-5].

На основі практичного досвіду можна зробити висновок й про наявність відносно високих вимог навчального процесу у ВНЗ до змісту психофізіологічної готовності студентів. Наслідком означеного, як вважають ряд авторитетних фахівців галузі [1, 3, 5] є невідповідність рівня запиту забезпечення вимог соціального замовлення щодо формування високого рівня професійної працездатності та здоров'я студентів в умовах ВНЗ і недостатністю реальної практики навчально-виховного процесу з фізичного виховання для їх повноцінного забезпечення.

Проведений аналіз теоретичних досліджень [1-5] виявив існуючі протиріччя, які вимагають наукового осмислення між необхідністю впровадження сучасних інноваційних уявлень у систему ППФП та відсутністю стратегії й адекватних педагогічних технологій практичної реалізації означеного. З підвищенням вимог до якості підготовки сучасних спеціалістів технічної галузі виникає потреба у створенні нових підходів та технологій ППФП, що зможуть забезпечити необхідний рівень фізичної підготовленості майбутніх спеціалістів в оптимальних умовах організації навчально-виховного процесу. На підставі вимог сьогодення, що передбачають докорінне поліпшення системи ППФП, великої актуальності і соціальної значущості набувають дослідження, спрямовані на вдосконалення форм і методів, що визначають ефективність технологій фізичної підготовки студентів технічного ВНЗ.

Висновки

Сучасну ППФП студентів технічного ВНЗ розглядають як складову частину загальної системи формування готовності фахівця до майбутньої професійної діяльності. Найважливішим складовим компонентом забезпечення психофізичної готовності випускників вищої школи до майбутньої фахової діяльності вважають належну організацію роботи з ППФП у системі фізичного виховання студентів ВНЗ.

Підсумовуючи все вищеприведене, можна констатувати гостру необхідність розробки нових наукових обґрунтованих шляхів удосконалення організації ППФП студентів ВНЗ технічного профілю. Для лігітимації статусу цих занять повинні відбутися якісні зміни і у методичному, і в інформаційному забезпеченні ППФП.

Перспективи подальших досліджень передбачають вивчення шляхів удосконалення засобів й методів ППФП у ВНЗ технічного профілю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кабачков В. А. Профессиональная физическая культура в системе непрерывного образования молодежи: науч.-метод. пособие / В. А. Кабачков, С. А. Полиевский, А. Э. Буров. – М.: Советский спорт, 2010. – 296 с.
2. Раевский Р. Т. Профессионально-прикладная физическая подготовка / Р. Т. Раевский, С. М. Канишевский // Здоровье, здоровый и оздоровительный образ жизни : монография. – О. : Наука и техника, 2008. – 224 с.
3. Раевский Р. Т. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов технических вузов: учеб. пособие. – М.: Высшая школа, 2005. – 136 с.

4. Пилипей Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів [Текст] : монографія / Л. П. Пилипей. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 312 с.
5. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання: теоретичний розділ / С. І. Присяжнюк, В. П. Краснов, М. О. Третьяков, Р. Т. Раєвський. – К. : ЦУЛ, 2007. – 193 с.

АНОТАЦІЇ

ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ВНЗ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА

Романчук С. В.¹, Людовик Т. В.²

¹*Академія сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного*

²*Національний університет «Львівська політехніка»*

Розглянуто питання професійно-прикладної фізичної підготовки студентів ВНЗ технічного профілю. На основі аналізу існуючих праць з цього питання означено фундаментальні теоретико-методологічні підходи організації занять у визначеному напрямку для забезпечення необхідного рівня психофізичної підготовленості майбутніх спеціалістів технічної галузі.

Ключові слова: професійно-прикладна, фізична підготовка, студент, проблема, технічний профіль.

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПРИКЛАДНАЯ ФИЗИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ ВУЗОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ КАК СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

Романчук С. В.¹, Людовик Т. В.²

¹*Академия сухопутных войск имени гетьмана П. Сагайдачного*

²*Национальный университет «Львовская политехника»*

Рассмотрены вопросы профессионально-прикладной физической подготовки студентов вузов технического профиля. На основе анализа существующих работ по этому вопросу отмечено фундаментальные теоретико-методологические подходы организации занятий определённого направления для обеспечения необходимого уровня психофизической подготовленности будущих специалистов технической отрасли.

Ключевые слова: профессионально-прикладная, физическая подготовка, студент, проблема, технический профиль.

THE PROFESSIONAL-APPLIED PHYSICAL PREPARATION OF UNIVERSITIES STUDENTS TECHNICAL PROFILE AS A SOCIO-ECONOMIC PROBLEMS

Romanchuk S., Ludovik T.

¹*Army Academyn. netman Pavlo Sahaydachnyi*

²*L'viv Polytechnic National University*

Issues of professional-applied physical training university students technical profile. Based on the analysis of existing studies on the subject noted the fundamental theoretical and methodological approaches organizing these activities, which will provide the necessary level of physical training of future specialists technical industry.

Keywords: professionally applied, physical training, the student, the problem, the technical profile.